

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1.-

Štev. 169.

V Ljubljani, četrtek 28. julija 1938.

Leto III

Namen angleškega posredovanja v Pragi, razgovori med Anglijo in Nemčijo

Pojasnila zunanjega ministra Halifaxa poslanski zbornici pred drugim obiskom Hitlerjevega zaupnika Wiedemanna v Londonu

London, 28. julija. o. Poluradno poročajo, da dospel Hitlerjev pribojnik in odposlanec kapitan Wiedemann jutri v drugič v London in bo imel takoj po prihodu ali pa popoldne nove razgovore z angleškim zunanjim ministrom Halifaxom. Wiedemann prinaša nove Hitlerjeve predloge glede českoslovaške in glede zveze med štirimi evropskimi državami.

Angleški opazovalec v českoslovaškem vprašanju lord Runciman bo odpotoval iz Londona v ponedeljek.

Zunanjí minister lord Halifax je imel včeraj v poslanski zbornici govor o angleški zunanji politiki in je dejal med drugim:

»Kar se tiče Runcimaneve naloge v CSR, sem že izjavil na najbolj jasn način, da je njegov odhod in njegova naloga popolnoma neodvisna od angleške vlade. Runciman v Pragi v nobenem primeru ne bo zastopal angleške vlade. Tja odhaja na svojo osebno odgovornost, ker angleška vlada v nobenem oziru ne more prevzeti odgovornosti za njegovo delo.«

Lord Halifax je dodal, da je lord Runciman sam izjavil, ko mu je razložil to stališče angleške vlade: Jaz vas popolnoma razumem. Pošiljate me kot majhen čoln na razburkano morje. Jaz pa sem mu odgovoril: Točno tako!

Halifax je rekel, da upa, da se bo le našel način, kako zadovoljiti Čehoslovake in Evrope, in ves svet se bo otrese velikih skrbi. Kako se bo uredilo to vprašanje in nato izvedlo, to je glavno vprašanje in od tega niso odvisne samo koristi CSR, ampak mir v svetu. Priznavamo načela pravičnosti in potrebo izmenjave misli in popuščanja, vendar smo prepričani, da se lahko uredi vse mirnim putem.

Lord Halifax je nato govoril o zadnjem Daladierovem govoru, v katerem se je francoski državnik jasneje izrazil o francoskih obvezah do CSR. Samo francoska vlada more naglašati te obveze. Toda Daladier je obenem izjavil, da veruje, da vojna ni nujna. Jaz v tem oziru popolnoma delim Daladierovo mnenje.

V teh dneh so bile vpostavljene nekakšne zveze med angleško in nemško vlado. Angleška vlada je vse to pozdravila, ker upa, da se lahko miroljubno uredi vsa vprašanja.

Anglija in Nemčija

O razgovorih s kapitanom Wiedermannom je lord Halifax izjavil:

»Naravno je, da so bili ti razgovori zaupni, vendar pa lahko ob tej priliki izjavim, da sva bila oba zadovoljna, ker sva lahko izmenjala misli o vprašanjih, ki zanimajo obe vladi in ker je bilo med tem razgovorom tudi ugotovljeno, kakšne razlike so še med obema vladama v zvezi z mednarodnimi vprašanji, ki so na dnevnem redu. Jasno je, da niti Nemčija niti Anglija ne želita zamuditi nobene prilike, ki bi se ponudila za še tesnejše zbliznavanje med njima.

Prepričan sem, da vsi — tudi najbolj nasprotujoči si tokovi v svetu — danes žele ohraniti mir, ker vsaka vlada mora resno razmisliti na posledice, če se to upanje v mir ne bi uresničilo. Angleška vlada veruje, da se lahko uredi sleherno vprašanje, če obe stranki hočeta zmeri in pomirljivo obravnavati vsa ta vprašanja.

Pritisk na CSR

Lord Halifax se je nato zopet vrnil na poslanstvo lorda Runcimana in izjavil, da upa, da bo lord Runciman uspel v svoji nalogi, ki jo bo moral opraviti v ožrači modrosti, miru in zaupanja. Upa, da bodo vsi zainteresirani, tako v CSR kakor tudi izven nje, podprli njegovo delo, da bi se mu to težko delo tako lahko posrečilo. Če mu ne bodo delali ovir, tedaj je jasno, da bo uspel, posebno pa še, če se v tisku ne bodo ponavljale grožnje in izvajal pritisk na javno mnenje. Ker mi izvajamo pritisk na českoslovaško vlado, da naj bo pomirljiva in širokogrudna, smo prepričani, da bo tudi nemška vlada storila vse, kar je treba in da se prepreči neugoden razvoj. Čutim za svojo dolžnost, da izjavim, da je angleško javno mnenje proti tistemu, ki bi skušal zavlačevati in obstruirati to zapletno zadevo in da je odkrito na strani tistega, ki hoče vse postaviti na pravo mesto in ki želi, da se mirno in pravično uredi to vprašanje.

Zveza med Anglijo in Francijo — jamstvo za mir

Lord Halifax je nato govoril o obisku angleške vladarske dvojice v Parizu in rekel, da so se vezi med Francijo in Anglijo zavrle v teku zgodovine in iz nju-

nega zemljepisnega položaja. Obisk naše vladarske dvojice je tej zvezi med Francijo in Anglijo dodal še nekatere posebne lastnosti. Pristrčen sprejem v Franciji je globoko ganil našo vladarsko dvojico in milijone ljudi v vseh delih našega cesarstva. Zdi se, da se je pri tem obisku izkazalo, da prevečajo francoski narod iste želje in ista čustva, namreč, da mi in Francozi verujemo v zmago pravice in da tudi verujemo v tiste lojalne temelje, na katere se naj nasloni človeštvo v svoji borbi za omiko in blagostanje. Te obveze med Francijo in Anglijo ostanejo nespremenjene, ker slone

na istih skupnih naporih za mir in za miroljubno razrešitev vseh mednarodnih vprašanj. Kadar se narodi zavedajo svoje moči, tedaj je malo verjetno, da njihov trud za ohranitev miru ne bi bil poplačan in bodo zato še nadaljevali za zmago pravice in miru med vsemi narodi.

Svoj govor je lord Halifax zaključil z besedami: Mednarodni odnosi se morajo razvijati po načelih pravičnosti, vendar pa se mora ta razvoj nasloniti na sistematično in razumno delo, da bi se tako onemogočilo sleherno in škodljivo posredovanje.

Načrt za rešitev narodnostnega vprašanja v CSR — razglašen

Nemci načrt manjšinskega statuta zavračajo

Praga, 28. julija. o. Predsinočnim so večerni listi prinesli vsebino narodnostnega statuta, ki so ga na seji političnih ministrov nepričakovano naglo sprejeli. Domnevajo, da je vlada dala narodnostni statut razglasiti zato tako hitro, da bi bilo njeno stališče glede nemškega vprašanja jasno določeno pred prihodom angleškega posrednika lorda Runcimana v Prago. S tem je vlada pokazala, da ne misli v nemškem vprašanju popuščati tako kakor zahteva Henlein, ker bi pri tem trpela enotnost in nedotakljivost države.

Novi statut o narodnih manjšinah in jezikovni zakonodaji ima 15 poglavij in vsebuje naslednja najvažnejša določila:

V prvem poglavju se potrjuje popolna enakost vseh narodnosti v CSR. V drugem poglavju stoji, da se morejo državljani odločiti za tisto narodnost, za katero žele. Merilo pri določanju je materni jezik. Tretje poglavje določa varstvo narodnosti in kazni od 6 mesecev do 5 let za poskuse raznarodovanja. Otroke bodo mogli vzgajati samo tisti, ki so iste narodnosti kakor otrokovi starši. Četrto poglavje pravi, da se bo uradništvo v krajih, koder bivajo državljani samo ene narodnosti, izbiralo večinoma iz vrst

te narodnostne skupine. Šesto poglavje določa, da se bodo morale občine in oblasti ravnati v svojih ustanovah za pomoč sorazmerno po narodnostih in po ključu, ki ureja odnos med temi narodnostmi. Načelo sorazmernosti bo obvezno tudi za izvajanje javnih del. Vsaka narodnost bo imela odgovarjajoče število sol. 13. poglavje odreja, da bodo zdaj ustavno sodišče, katerega so doslej sklicevali z absolutno večino glasov skupščine in senata, odslej sklicevali že na zahtevo 50 poslancev in 25 senatorjev. Kakor je znano, ima to sodišče nalogo, da preiskuje, če so od parlamenta sprejeti zakoni v skladu z ustavo ali ne.

Sudetsko-nemška stranka ima 54 poslancev in 25 senatorjev. Novi jezikovni zakon daje narodnim manjšinam pravico, da se obračajo na oblasti v svojem materinskem jeziku, celo v tistih krajih, kjer so te narodnosti zastopane z manj kot 20% prebivalstva.

Berlin, 28. julija. o. Ves nemški tisk se bavi z vsebino českoslovaškega narodnostnega statuta in ga zavrača, češ da ni v njem ustrezno niti eni zahtevi českih Nemcev. Zato česki Nemci nočejo nove zakonodaje priznati.

Japonci prodirajo ob Jangceju proti Hankovu

Zavzete Kijukijanga — Kitičci zbirajo za drugo leto šestmilijsko armado

Sanghaj, 27. julija. o. Kakor poročajo japonska poročila, so japonske čete zavzele po večernem srditem boju mesto Kijukijang. Danes pa prodirajo že naprej po obrežju reke Jangceja proti mestu Hankovu. Japonske topničarke plovejo po reki navzgor proti mestu Tjenkijangju, ki je 50 kilometrov oddaljeno od Kijukijanga. Vse, kar jim ovira prodiranje, obstreljujejo tako dolgo, dokler ne utihne slednji obrambni top. V bližini Tjenkijangja se zbirajo kitajske čete, ki hočejo ustaviti nadaljnje prodiranje Japancev. Ta nova kitajska obrambna postojanka leži 195 km pod Hankovom. Ena japonska kolona je pričela prodirati po desnem bregu proti zahodu ob reki Jangceju proti mestu Nančangu, kjer je največje letalsko oporišče v srednji Kitajski. Poprej pa mislijo še zavzeti goro Kuling, ki leži 25 km južno od Kijukijanga. Po vsej priliki tu ne bodo na-

leteli na večji odpor, pač pa računajo, da bo večja bitka v bližnjih mestih, kamor so se zatekle bežeče kitajske čete. Iz Hankova poročajo, da se vsa poslaništva pripravljajo, da zapuste mesto in se preselijo v Cunking, ki je oddaljen 925 km zračne črte od Hankova. Poslaništva bodo zapustila mesto prve dni v avgustu.

Amerikanska topničarka, ki je bila včeraj ves dan pred Kijukijangom, je še vedno zasidrana pred mestom. Poročila, ki prihajajo s topničarke, pravijo, da Japonci niso zavzeli vsega mesta, pač pa samo obrežni del, medtem ko je notranost še vedno v kitajskih rokah.

Globoko v notranosti južnovzhodne Kitajske se zbirajo nove divizije Kitajcev. Kakor potrjuje kitajska poročila, bodo Kitajci zbrali do drugega leta nad 6 milijonov vojakov v pokrajini Sečuan, ki bodo lahko drugo leto stopili v akcijo.

Žrtve dveletnih uporov v Palestini

London, 28. julija. o. Na vprašanje poslanca Watkina je kolonialni minister dal o žrtvah, ki so jih do zdaj zahtevali upori v Palestini, naslednje podatke:

Od začetka nemirov sredi leta 1936 pa do konca tega leta je nasilne smrti umrlo 21 Angležev, 81 Judov in 203 Arabci. Leta 1937 je bilo 20 angleških, 33 judovskih in 44 arabskih smrtnih žrtev. Leta 1938 pa je v spopadih padlo 16 Angležev, 71 Judov in 139 Arabcev. Vsega skupaj so boji v Palestini zahtevali 535 smrtnih žrtev, od tega 64 Angležev, 185 Judov in 386 Arabcev. Torej so Arabci v spopadih trpeli veliko več kakor Judje. V to število niso vštete velike žrtve zadnjih judovskih atentatov, katerih je bilo 250.

Jeruzalem, 28. julija. AA. (DNB) Včeraj je bilo izvršenih nekaj smrtnih obsodb. V Jeruzalemu so obsodili dva Arabca, v Akonu prav tako dva Arabca, ki so pri njih našli orožje in municijo ter jih je zaradi tega vojno sodišče obsodilo na smrt.

Vojaški oddelki so v včerajšnji noči izvedli več preiskav v Nablusu. Pri tej priliki so našli mnogo orožja in streliva. Na nekem mestu je prišlo do spopada med Arabci in vojniki.

Skala je strla delavca v kamnolomu

Kresnice in njihova okolica stojijo pod vtisom smrtnih nesreč, ki se je pripetila danes v kamnolomu industrijalca G. Birola. G. Birola je postavil v Kresnicah leta 1930 moderno apnenico, ki daje do 3 vagona apna na 24 ur. Ker pa ta ni krila vseh naročil, je postavil podjetnik letošnjo zimo še dve manjši peči, katerih skupna kapaciteta je 2 vagona na 24 ur. Potrebno kamenje dobivajo po žičnici čez Savo iz Zapodja, kjer si služi okrog 30 delavcev kruh — in kakor je pokazala današnja žrtve — dostikrat za življenjsko nevarnostjo. Do nesreče je prišlo dopoldne ob 10. Ko so delavci razstrelili neko pečino, je ostala gori še večja skala. Da bi jo spravili dol, je šel Franc Strazar na vrh, da jo z železnim drgгом spravi dol. Toda skala je ležala zelo narahlo. Ko se je Strazar spravil k delu, se je že začela premikati navzdol. Strazar je odskočil, ker pa je strmina ni mogel odskočiti v stran, temveč navzdol. Veleča se skala ga je v trenutku dohitela in ga pokopala pod sabo. Navzočim delavcem, ki so to videli, je zaostal dih, skočili so brž k njemu, toda nutil se jim je strahovit prizor: skala je pritisnila Strazarja na glavo s tako silo, da so mu izstopili možgani in je bil na mestu mrtel. Pokojnik zapušta ženo in dva nepreskrbljena otroka. Nesreča

Vesti 28. julija

Predsednik francoske republike Lebrun bo prihodnje leto, preden se poslovi s svojega mesta, obiskal francoske kolonije.

Za 56 milijonov frankov srebra, ki je last barcelonske vlade, so pripeljali včeraj s tovornimi avtomobili čez francosko mejo v Perpignan. To srebro hoče vlada imeti na varnem za primer, da bo morala bežati v Francijo.

Mussolinijev sin Vittorio je včeraj priletel z lastnim letalom v Berlin.

20 zagrebških študentov je dospelo v Genovo, kjer so gostje tamošnjih fašistovskih študentskih organizacij.

Skupina českih vseučilišnikov potuje po Italiji in je pred nekaj dnevi obiskala nova Mussolinijeva mesta v Pontinskih močvirjih. Študentje so v navdušenih govorih slavili zasluge fašizma za Italijo.

Bivši sovjetski vrhovni državni tožilec Krilenko, znan iz številnih procesov proti Stalinovim nasprotnikom, bo v kratkem prišel pred izredno sodišče. Njegov naslednik Višinski je že sestavil obtožnico proti njemu.

Sovjetsko brodogradništvo v Baltičnem morju je končalo svoje vaje, katerih so se udeležile ladje vseh vrst in vodna letala.

Predsednik Mehike Cardenar je izjavil dopisnikom ameriških listov, da bo Mehika sprejela vse judovske znanstvenike in zdravnike, ki so pobegnili iz Avstrije in Nemčije.

Predsednik českoslovaške vlade dr. Hodža je včeraj sprejel zastopstvo ameriških Slovkov, ki se je vrnilo iz Rima v Prago, odkoder pojde nazaj v Ameriko.

V brazilski prestolnici Rio de Janeiru so včeraj obsojili zadnjo skupino upornikov, ki so skušali začeti prevrat 11. maja. Eden izmed njih je dobil 30 let ječe, dva pa po deset.

Madžarski zunanji minister Kanya je po vrnitvi iz Italije poslal zahvalno brzojavko grofu Ciano.

O topovih, ki so jih Španci postavili ob Gibraltarju, je izpraševal angleški delavski poslanec Henderson vojnega ministra. Ta pa mu je odgovoril, da je teh topov premalo, da bi mogli biti varni angleškim utrdbam in angleški moči pri Gibraltarju. Sicer pa angleška vlada nima o teh topovih nobene uradne vesti.

Pri lahkotletskih tekmah med Ameriko in Švedsko so zmagali Amerikanci.

Velikih vojaških vaj v Nemčiji letos ne bo, ker so predrage. Vodstvo nemške vojske je sklenilo, da bodo take vaje odslej samo vsako tretje leto.

Za 37 milijonov dolarjev letal in letalskih motorjev so izvozele Združene države prvega pol leta letos. V primeri z enakim časom lani se je ta izvoz povečal za 28 odst.

V Franciji zelo skrbe, kaj je s slovitim izginulim patrom Jacquinom, ki je znan po svojem socialnem delovanju v Sanghaju, kjer je s svojimi prizadevanji med japonskim obleganjem rešil življenje deset in desettisoč Kitajcem. Pater se je vračal čez Japonsko v Sanghaj iz Amerike, kjer je s predavanji zbral več stotoč dolarjev za pomoč stradalim Kitajcem. Boje se, da so ga med potjo ubili, ker je patrova prtljaga dospela v Sanghaj, njega pa ni nikjer.

Pri angleško-ameriških trgovskih pogajanjih so se pokazale precejšnje težave, zaradi katerih se pogajanja utegnejo ustaviti.

Zastopniki mladinskih organizacij českih vladnih strank so dospeli v Varšavo, kjer bodo gostje poljskih demokratičnih in socialističnih mladinskih zvez. Z njimi se bodo posvetovali, kako bi prišlo do sodelovanja med poljskimi in českiimi tovrstnimi organizacijami.

V španskem pristanišču Gandija se je potopil angleški parnik »Delwin«, ki so ga nacionalistična letala v zadnjih dneh petkrat bombardirala.

Poljska poslanska zbornica je končala svoje izredno zasedanje in jo bodo v kratkem poslali na počitnice.

Zveza egiptovske mohamedanske mladine je izdala razglas, v katerem kliče ves arabski svet na pomoč rojakom v Palestini, ki se že dve leti bojujejo za svojo svobodo.

Zastopstvo bivših nemških bojnikov bo letos decembra obiskalo Anglijo, da vrne nedavni obisk Angležev v Nemčiji.

Angleško letalo »Mercury« je srečno priletelo iz Newyorka v Lizbono, odkoder bo nadaljevalo pot v London.

Dva mornarja sta živa zgorela pri ognju, ki je nastal ob kratkem stiku v akumulatorjih na francoskih podmornici »Espoir« v bojni luki Toulonu.

Česka fašistovska stranka, ki jo vodi bivši general Gajda, bo na prihodnjem kongresu sprejela program in sprejela demokratična načela, tako da bo njen voditelj odgovoren kongresu in odboru stranke, ki ga bo lahko vrgla, kadar se ji bo zljubilo.

Predsednik českoslovaške republike dr. Beneš je včeraj v Pragi sprejel nemškega poslanika Eisenlohrja.

Predsednik madžarske vlade Imredy je na sinočni seji poročal svoji vladi o razgovorih, ki jih je imel v Rimu.

V Bratislavi je umrl poslanec v bivši avstrijski zbornici Markov, ki se je boril za pravice malih slovanskih narodov v Avstriji. Med svetovno vojno je bil obsojen na smrt, nato pomiloščen na dosmrtno ječo.

Zahvala naše kraljice

Belgrad, 28. julija. AA. Nj. Vel. kraljica Marija je prejela ob smrti svoje matere kraljice Marije romunske številne brzojavke iz države in inozemstva, v katerih se ji izraža globoko sožalje. Po najvišjem nalogu se pisarna Nj. Vel. kraljice zahvaljuje vsem, kakor tudi tistim, ki so se vpišali v dvorsko knjigo.

spremlja to hišo: pred dvema letoma mu je pogorela hiša in gospodarsko poslopje in le z velikim trudom je postavil nova pos.opja. Zdej ga je zadela takšna žalostna smrt. Pokoj njegovi duši, svojcem naše sožalje.

Milijonar skočil iz 17. nadstropja na tlak in se sredi Newyorka raztrečil na tisoč koscev

Newyork, 28. julija. o. Pred dvema dnevnoma se je na 5. aveniji v newyorskem milijonarskem predelu odigral strahovit prizor, kakršnega niti senzacij vajeni Newyork ne pomni.

28letni milijonarski sin John Ward iz znane bogataške družine je spiezal skozi okno svoje hotelske sobe na 17. nadstropju in se začel sprehajati po nazidku, širokem 35 cm, pročelja hotelske palače. Ljudem, katerih se je zbralo ogromno na ulici, se je zdelo, da je fant izgubil pamet. Na tem nevarnem mestu je Ward ostal okrog 5 ur in kadil cigarete ter se sprehajal. Na pomoč so poklicali Polico in več oddelkov gasilcev, vendar ga niso mogli pregovoriti, da bi se nehal sprehajati. Gasilci so zaman poskušali, da bi ga dosegli s svojimi lestvami, ker je Ward dejal, da bo skočil na ulico, če se mu približajo. Gasilci so zaprli vso ulico in

raztegnili mreže vzdolž vsega pročelja palače. Filmski operaterji so hitro posneli ta prizor, 200 policajev je moralo vzdrževati red. Promet se je na tej cesti popolnoma ustavil. Ljudje na cesti so že sklepali stave v razmerju 3:1, da bo Ward skočil. Gasilci so nato dve nadstropji niže pod Wardom razpeli še eno mrežo, da bi ga prestregli, če bi skočil. Vse pregovarjanje, da bi se mladi milijonar vrnil v sobo, je bilo zastonj. Kjub svojemu čudnemu vedenju je delal njegov obraz vtis docela mirnega in nič zmešanega človeka.

Ko so gasilci čez pet ur začeli Warda obrizgavati z vodo in ga tako prišli na skok v mrežo, si je fant prižgal zadnjo cigareto in skočil v globino. Na nesrečo pa je padel nekaj centimetrov stran od mreže in se na tlaku razbil na drobne kosce. Kaj je milijonarja gnalo v grozno smrt, ni znano.

Pasji dnevi ali poletje v zenitu

Ljubljana, 28. julija.

Po godu svetega Jakoba stopi poletje v zenit. Pasji dnevi so višek poletja; vročina pritiska, ljudem se skoraj ne ljubi več delati. Mislil postaja lene, nič pravega se človek ne utegne spomniti. Že od njega dni so pasje dneve ljudje tudi krstili z imenom »doba kislih kumaric«. Tačas odhaja največ ljudi na počitnice kam na deželo; premožnejši se odpravljajo k morju, drugi gredo v goraka letovišča ali v hladne dolinske gozdove. V mestu je pusto, šele proti večeru nekoliko ožije ulice. Čez dan se ljudje, ki nimajo pravega dela in ki jim gnetno stanje ne dovoljuje, da bi odšli kam letovat, večinoma zamujajo po kopališčih. V poslovnih lokalih so povsod okna zasenčena z zastori, vsa vrata so odprta, da preprih vsaj nekoliko ublaži neznožno vročino. Vroče je, ljudje posegajo za osvežilnimi pijačami; nikdar pri nas gostilničarji ne prodajo toliko piva, kakor te kratke poletne tedne. Kratka je ta doba, kmalu pride avgust, vročina začenja ponehivati; že se začenjajo pojavljati prvi znaki zgodnje jeseni.

Letovanje pri morju

Mnogo tujcev prihaja zadnja leta skozi Ljubljano; večinoma potujejo z velikimi avtomobili, največ je Nemcev in Čehov. V Ljubljani navadno ne ostajajo dalj časa, kvečjemu čez noč, ali pa samo toliko, da kosijo in se nekoliko spočijejo za nadaljnjo vožnjo. V mestu zagledate lahko v poletnih mesecih dan za dnem avtomobile najrazličnejših znamk iz najrazličnejših držav. Angleži prihajajo, zadnja leta v prav velikem številu poleg Nemcev in Čehov Holanci ter Francozi, Belgijci, celo Egipčani, Poljaki in drugi. Človek bi mislil, da vsi ti ljudje potujejo k našemu Jadranu, toda to ne drži. Večina skoraj potuje dalje proti jugozahodu v sončno Italijo. Italijani so dandanašnji uredili tujski promet tako vzgledno, da za najmanjši denar dajejo svojim gostom tudi po največjih letoviščarskih krajih najboljše ugodnosti. Kalkulacija je prav dobra: tujec bo rad dal približno 50 odst. denarja, ki ga je prinesel s seboj za obilgato dajanje pri penzionu in si dejal, da se je prebil »presneto« poci. Zato pa bo za »slučajne« stroške rad porabil ostalih 50 odst. — in bo drugo leto v tako cenen kraj (1) spet rad prišel in še komu doma svetoval, naj gre vendar z njim, češ, tako poceni ne boš nikdar in nikjer shajal kakor tu. Pri nas v Dalmaciji, pa tudi v državi sploh, zdaj za podobne kalkulacije prizadeti krogi še premalo skrbje. Kako velike, zares kar neverjetne ugodnosti uživajo tujci po drugih državah: na železnicah, na ladjah, na avtobusih, na letalih, po hotelih in penzionih! Pri nas je v tem pogledu storjenega še zelo malo, kalkulacije so še zelo napadne; ljudje izhajajo iz predpostavke, da je treba tujca osušiti z nujnimi, obveznimi dajatvami, češ, le na ta način bo ostal denar pri nas doma. Tujec plača, mogoče nekoliko skromizne z rameni — toda drugo leto ga ne bo več blizu. Take stvari se navadno kaj rade in obilno masčujejo.

Letoviški kraji so v Sloveniji predragi

Menda je še največja draginja v naših slovenskih letoviščarskih in tujkoprometnih krajih. V tem pogledu kažejo slovenski gostinski in letoviščarski podjetniki vprav obupno kratkovidnost. Ta kratkovidnost se že začenja masčevati. Gostov iz tujine je vsako leto manj; zlasti občutljivo to neugodno dejstvo naši gorenjski kraji. Tam je v letni sezoni taka draginja, da si domačini Slovenci danes že skoraj ne upajo več hoditi tja letovat. Najneznatnejše stvari so tako drage, kakor po največjih svetovnih letoviščih, ki imajo že večdesetletno reputacijo pa razen tega gostom lahko strežejo z mnogo večjim udobjem. Tudi tujci se takih krajev iz leta v leto bolj ogibljejo. Zanimivo je, da imamo dandanašnji polna usta govorjenja, kako je treba pospeševati tujski promet, kaj smo v tem pogledu pri nas že vse dosegli, kako postaja tujski promet pri nas iz leta v leto vse važnejši faktor. Če pa te naše trditve in ugotovitve pogledamo nekoliko od blizu, nam kmalu postane jasno, da naš Bled, naša najdražja tujkoprometna postojanka kljub vsestranskim slopnevanjem propagandi in reklam dandanašnji nima prav nič večjega tujkega prometa kot ga je imel pred svetovno vojno; morda pa je to ali ono leto ta tujski promet celo nekoliko manjši. Prav nič nas ne čudi, če tudi v drugih gorenjskih letoviščih ne prihajajo tujci tako kot bi domačini radi videli. Že domačinom Slovencev so ta letovišča mnogo predraga, Slovenci sami se radi neznoznih cen morajo ogibati svojih lepih krajev in hodijo rajši k morju na Jadran, tam je življenje vendarle še mnogo cenejše kot na Gorenjskem. V tem pogledu bo treba pri nas še mnogo reda in seveda tudi — spametovanja.

Na Gorenjskem so v letoviščarskih krajih neznožno drage cene, to drži. Zdaj že po navadnih gostilnah za najmanjšo stvar zahtevajo ceno, ki je taka kot v letovišču. Ta kalkulacija naših Gorenjcev je povsem napačna. Iz postavke izhajajo, da je treba letoviščarja kolikor se le da »oskubiti«. Se-

Proslava 20 letnice Jugoslavije v Mariboru

Četrtnska vožnja. Od 12. do 20. avgusta za vožnjo v Maribor, od 14. do 22. avgusta za povratek iz Maribora. Z odlokom GDBR. 72.885 z dne 22. julija je Generalna direkcija železnice spremenila rok veljavnosti četrtnske vožnje cene za udeležnike proslave tako, da velja vozna ugodnost za vožnjo v Maribor od 12. do 20. avgusta t. l. za povratek pa od 14. do 22. avgusta.

Taborski znaki in izkaznice. Taborski znaki in izkaznice so gotovi. Imeti jih bo moral vsak, ki se boče poslužiti četrtnske vožnje, kakor tudi vsak drugi udeleženec tabora, ker velja znak in izkaznica kot vstopnica na vse prireditve tabora. Krajevni pripravljalni odbori naj nam zanesljivo 1. avgusta pošljejo število prijav in naj še dodajo približno število znakov in izkaznic. Izven Slovenije se dobijo znaki in izkaznice v vseh pripravnih Putnikov v državi ali pa se naročijo naravnost pri Odboru za proslavo 20 letnice Jugoslavije v Mariboru, Slomškov trg 6. Ponovno poudarjamo, da mora vsak udeleženec imeti znak in izkaznico.

Informacijska služba. Vsa važnejša navodila bomo objavljali spri v časopisih in prosimo vse organizacije in pripravljalne odbore, da te časopisne vesti shranjujejo, da nam jih ne bo treba neprestano ponavljati. V nujnih primerih telefonirajte, in sicer v zadevah organizacije tabora na telef. št. 25-87, v zadevah izkaznic in znakov pa na št. 29-15.

Posebni vlaki. Poleg rednih vlakov bodo vozili dne 13. in 14. avgusta posebni dopolnilni

Z zobno pasto se je hotel zastrupiti

Maribor, 27. julija.

Dnevna kronika beleži večih prav nenavadne načine samomorov. Vsekakor pa je redek tak primer, kakor se je pripetil včeraj v Mariboru: mlad moški si je poskušal končati življenje z žganjem in zobno pasto. Včeraj proti večeru so našli ljudje, ki so šli na meljski brod, v bližini broda ležečega moškega. Mnogo pasantov je šlo mimo njega, pa so vsi mislili, da je moški malo natrkan in spi. Enemu pa se je stvar le zdelo sumljiva, pa je pristopil bliže ter videl, da je ležeči človek nezavesten. Iz ust so mu vrele bele pene ter se je širil duh po neki čudni dišavi. Prišlo je še več pasantov, poskušali so neznanca zbuditi, ker pa se ni gnil, so pozvali stražnika, ta pa reševalce. Ugotovilo se je, da je moški zastrupljen. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu izprali želodec. Pri tem pa so ugotovili, da je nastopila nezavest zaradi preobilo zavilnega žganja, vrhu katerega je moški pojedel še poldrugo tubo zobne kreme »Kalodont«. Polovico druge tube je imel še v žepu, ker mu očitno ni šla več v slast. Moški se je potem v bolnišnici ovesitil, noče pa povedati, na kak način je prišlo do tega, da je pojedel poldrugo tubo zobne paste. Najbrž je res mislil, da je pasta strup, pa je hotel na ta način izvršiti samomor.

Hotič pri Litiji

Razne tatvine. Pred kakimi 5 leti je prišla k svojim sorodnikom neka Zofka, dekle staro nekaj nad 20 let, doma neke od Radeč. Kmalu se je naveličala postenege dela. Na zvit način je opeharila in ogoljufala več ljudi za manjšo in večje zneske. Pokoro za svoje grehe je že napravila v ljubljanskih zaporih. Zadnje čase se je naselila v gozdu »Svibno«, ki je last ponovske graščine. Ko so bili ljudje na polju, je Zofka obiskovala njih domove. Tako je posestniku Pivcu iz Konja nedavno odnesla raznovrstne jestvine, posodo, več perila in obleke. Njega je obiskala večkrat. Nedavno jo je gospodar zahteval, ko je ravno nesla velik lonec masti in jo prijel. Vrnila mu je vse perilo, obleko in posodo samo, da je ni ovidel. Nedavno je nekdo vlomil v stanovanje Josipa Zupaniča in mu odnesel 300 din gotovine in poročni prestan. Delavcu Dominiku Penetu je znan človek ukradel listino z 200 dinarji. Pene je svoj denar že dobil nazaj. Neki posestnik je bila ponoči na njivi ukradena semenska detelja. Neke krščena lisica odnaša tudi ponoči kokoši.

veda si letovišar to zapomni in pove še drugim. Prav nič čudnega ni, če je na Gorenjskem manj letoviščarjev. Ta nespametna gospodarska tujkoprometna taktika se bo masčevala še bolj. Zadnji čas je, da se naši Gorenjci spametujejo in odnehajo z navijanjem cen. Prav je, da smo v našem listu približili, kako je draga naša Gorenjska. Upajmo, da bodo ljudje končno le uvideli, da je boljše, če so cenejši, ker bodo pri večjih množicah mnogo več zaslužili.

vlaki v Maribor. Točen vozni red teh vlakov bomo mogli objaviti zadnji teden pred taborom, ko bomo imeli že vse prijave v rokah. Zaprošili smo za dopolnilne vlake za dan 14. avgusta na tak način, da bi se udeleženci isti dan lahko pripeljali iz najoddaljenejših krajev Slovenije zjutraj v Maribor in se nato zvečer in ponoči vračali nazaj. Ako bo zadosti prijav za take dopolnilne vlake, bodo isti vozili z Jesenic, z Rakeka, iz Murske Sobote, Brežic in po stranskih progah. Da pa moremo ta promet urediti, ponavljamo svojo prošnjo za točne prijave, katere naj nam krajevni odbori pošljejo vsaj do 1. avgusta.

Stanovanja taborjanov. Stanovanja v hotelih, gostilnah in privatnih hišah oddaja stanovanjski urad Mariborskega tabora. Stanovanja v skupnih šolskih in drugih prostorih oddaja Odbor, in sicer na prijavo pri krajevnem odboru proti plačilu 2 din. Na te prijave bomo poslali posebne prijave izkaznice, brez katerih ne bo mogoče priti do stanovanja.

Prehrana. Glede prehrane bo urejeno tako, da bodo organizacije za svoje organizirane skupine zbrale prijave in po svojih odbori dobile prehrano. Neorganizirane skupine bodo dobile hrano v posameznih mestnih okrajih. Na tabornem prostoru, kakor tudi na prostorih Mariborskega tabora, bo lahko na tisoče ljudi pri kosilu. V vseh lokalih bodo javno in vidno izobešene enotne cene za prehrano. Vsak nered v tem oziru ali izkoriščanje nam boste prijavi in bodo reditelji naredili red.

Uničeval je osi roj, pa zažgal veliko gospodarsko poslopje

Sv. Ana v Sl. gor., 27. julija.

V torek 26. julija zjutraj okrog 8 je nenadoma pričelo goriti veliko gospodarsko poslopje pri pos. Krmeku Jožetu pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Požar je zaneli 11 letni pastir Franc Pavlič, ki je mislil uničiti v šopah na hlevu nahajajoče osi roj z žveplenim zakadom, zaradi česar se je vnelo vse poslopje, da so komaj rešili živino.

Kmet Krmek je odšel z vozom z ženo omenjenega dne zgodaj zjutraj na sejem v Maribor. Malo pred 8 je odšel pastir Pavlič na hlev, prižgal žvepleni zakad, ki se uporablja za sode, ter ga vtaknil med šope. Takoj se je vnelo 52 m dolgo in 12 m široko s slamo krito poslopje, ki se je spreminilo v en sam plamen. Na mestu požara so bili takoj benediški gasilci, ki so z vso požrtvovalnostjo gasili in obvarovali sosedne objekte. Kmetu je zgorelo poslopje z vso krmo, orodjem, stroji, letošnjim žitnim pridelkom itd. Škode je okrog 80.000 din, ki je le delno krita z zavarovalnico. Pastir Pavlič, ki je podtaknil požar, je takoj pobegnil neznanu kam.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Raznoterosti iz dnevne kronike

Suša pritiska — Razni vlemi — Stirje karamboli

Ljubljana, 28. julija.

Sv. Jakob nam je ta teden prinesel v vremenu vroči val, ki je objel vse naše kraje. Nebo je dobilo svetlo modro jasnino. Sonce je začelo huje pripekati. Zadnje dneve smo v Ljubljani imeli najvišjo toploto nad +28°C. Vendar se nismo dosegli tako rekordnega maksimuma kakor leta 1936 na Vidov dan, ko je bila najvišja toplota +38°C. Suhi in vroči dnevi pospešujejo poljska dela, ko kmetje spravljajo pšenico in se pripravljajo za mlačev.

Po mnogih krajih na Notranjskem in na Krasu, pa tudi na Dolenjskem mnoge vasi že občutijo pomanjkanje vode. Na Krasu pritiska že deloma suša. Zločinci, zlasti vlomilci in žeparji, ljudje velikega aloga, so se umaknili iz vročega mestnega zidovja. Pojavljajo pa se sedaj, ko je najprimernejša sezona za letoviško življenje, v mestu podstrešne podgane in srake. Odpirajo stanovanja in stikajo po podstrešjih.

Policijska kronika je v zadnjih sedmih dneh zaznamovala v Ljubljani do 10 večjih in manjših tatvin in vlovov. Ponoči, 23. t. m., je neznan tat hlapcu Leo-

Skrivnostni dogodki v skrivni pisarni

Maribor, 27. julija.

Maribor ima več parkov. V enem od teh se nahajajo pisarna, za katero ve le malo ljudi. Najbrž je znana samo članom nekega društva. Ta skrivna pisarna je bila zadnje čase pozorišče skrivnostnih dogodkov, o katerih se sedaj razpravlja in traja preiskava na policiji. Pred nekaj meseci je prišla v nek urad mlada deklica, doma neke iz St. Ilje. Hotela je obiskati svojega sorodnika, pa je povprašala v uradu, kje se nahaja. V uradu pa je bil tudi mlad gospod, kateremu je deklet ugajalo, pa jo je zapletel v pogovor. Začel ji je pripovedovati, da ve za dobro službo, katero bi ji rad preskrbel, če gre z njim v drugo pisarno, kjer bo vzel njene osebne podatke. Dekle se je res dalo pregovoriti ter je odšlo z gospodom. Šla sta v park v omenjeno skrivno pisarno, kjer je gospod »jemal podatke« na ta način, da je deklet postalo neseče ter je sedaj prijavilo zadevo mariborski policiji s pripombo, da jo je mož posilil. Policija je izvršila poizvedbo, pa je ugotovila, da je gospod »uradovalec« v omenjeni pisarni že nekajkrat ter ima slično zadevo še z nekim drugim dekletom. Na policiji so prepričani, da skriva ta skrivnostna pisarna še marsikatero skrivnost.

Dve mesti cestarjev

Ljubljana, 28. julija.

Na osnovi § 31 zakona o banski upravi razpisujem v območju okrajnega cestnega odbora v Pljuju službeno mesto banovinskega cestarja, in sicer na banovinski cesti I. reda št. 35 Pljuj—banovinska meja Durmanec za progo od km 4.500 do km 9.00 in v območju okrajnega cestnega odbora Dravograd službeno mesto banovinskega cestarja, in sicer za progo od km 8.00 do km 13.500 banovinske ceste I. reda št. 15 Dravograd—Poljane—Črna z odcepom Poljane—državna meja ter za dovozno cesto na postajo Prevalje.

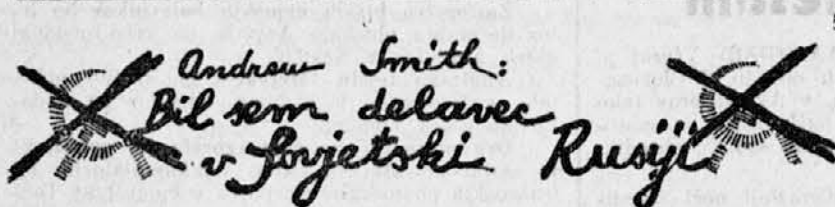
Prosilci za ti mesti morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredb o službenih razmerjih državnih cestarjev in v njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let.

Lastnorodno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilogi (rojni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, npravnstveno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zbog kaznivih dejanj iz koristoljubja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti, je vložiti najkasneje do 31. avgusta 1938 pri okrajnem cestnem odboru v Pljuju za prvo mesto, a za drugo pri okrajnem cestnem odboru v Dravogradu.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

Minister dr. Krek pokrovitelj tabora v Hotedričici

V nedeljo, 31. julija, v Hotedričici, kjer bo prosvetni tabor, združen s proslavo 30 letnice Prosvetnega društva. — Tabor je v obsejnem kraju naše lepe Notranjske, zato se ga bomo prvi vsi še posebno radi udeležili. Prireditve bo celodnevna. — Vabljeni so vsa bratska društva, fantovski odskedi in deklški krožki, predvsem iz Notranjske, pa tudi iz drugih krajev Slovenije. — Ob 5.50 budnica, ob 9 sprejvod skozi vas, nato sv. maša na prostem, katero bo daroval kanonik gosp. Žerjav iz Ljubljane, ki bo imel tudi pridigo. Po maši zborovanje, govori gosp. inž. Jože Sodja. Popoldne ob 3 javni nastop na vrtu g. Zelenca, nato prosta zabava. Sodeluje godba Prosvetnega društva iz Logatca.

Nekdo izmed nas jo je vprašal: »Pa si zadovoljna? Ali zaslužiš dovolj, da živiš? Ali si lahko kupiš vsega, kar potrebuješ?«
»Ne, tovariš, moja plača ni zadostna. Toda kaj bi mi koristilo, če bi zaslužila več? Saj ne morem tu ničesar kupiti. Vse, kar si morem kupiti v restavraciji, je sirki, sir, dva grizljaja za 40 kopejk. Kruha nikdar ne vidimo.«
»Ali nimaš po uredbi pravice do določene količine kruha in mesa in masla ter nekaterih drugih potrebščin?«
»Da, saj ima vsakdo izmed nas svojo nakaznico, toda ne moremo nikdar dobiti tistega, kar je napisano na njej. V naših skladiščih ni ničesar. Kadar po naključju dele kruha, ga nikdar toliko, da bi ga bilo dovolj še za tiste dni, ko ga ne dele. Dajo nam ga le toliko, da ga imamo za tisti dan. Kar pa se tiče blaga iz državnih trgovin, ni moči misliti nanj, ker ga nimamo s čim plačati.«
»Ali ste prejšnje čase, pod staro vlado, bolje živeli?«
»Premišljam, da bi se sama spominjala. Toda starši mi pravijo, da tedaj sicer niso živeli v razkošju, da so pa imeli vsaj zadosti kruha in da ni nihče umiral od lakote.«
»Ali si v Komsomolu?«

»Seveda sem. Preganjali so nas tako dolgo, da smo se vsi vpisali.«
»Kot Komsomolka bi morala biti vdana vladi. Ali se ti ne zdi, da se bo položaj sčasoma zboljšal?«
»Že davno je, kar smo pustili slehernu upanje glede tega. In zopetni si, tovariš, večino komsomolcev misli tako kakor jaz, čeprav si ne upajo povedati.«
Razlagala nam je, da mora biti večina mladih ljudi v Komsomolu. Tako drži sovjetska vlada pod svojo knuto rusko mladino. Biti član Komsomola pa še ne prinaša nobenih posebnih pravic. Te pravice in ugodnosti so pridržane voditeljem in nekaterim uradniškim milencem. Državna uprava je s takim ravnanjem uvajala svoje korupcijske načine med mladino in to je posebno rada. Tako je novice pripravljala na vstop v vrste sovjetskih uradnikov.
Čeprav so članstvo v Komsomolu smatrali za nekaj neobhodno potrebnega, vendar ni to članstvo prav ničesar, vendar ni to članstvo prav ničesar, vendar ni to članstvo prav ničesar.
Blizu nas je bil delavec kakih oetdesetih let, ki je poslušal pozorno

naš razgovor. Včasih nam je vrgel zastopen pogled, kakor da nam hoče dejati, da bi nam tudi on dal lahko zanimivih podatkov, če bi hotel govoriti.
Obrnili smo se k njemu in mu razložili, po kaj smo prišli.
»Jaz sem strankar od prve ure,« je dejal, »in sem se s puško v roki bojeval proti češki legiji.«
Čeprav je tod okoli bilo le malo delavcev, ker so večino ljudi iz tovarni poslali na kolhoze za pomoč pri žetvi, je vendar nezaupno pogledal okoli sebe, preden je nadaljeval s pripovedovanjem.
Vprašal sem ga:
»Ali si slišal, kaj nam je pravilo to dekle? Ali ni žalostno, da je mladi rod tako nezadovoljen? Kaj misliš ti o njenih odgovorih?«
Delavec nam je odvrnil:
»Govorila je natančno tako, kakor je v resnici.«
»Toda ti, kaj nimaš kot bojevniki iz prvih časov revolucije kaj pravih in ugodnosti, ali pa vsaj pokojnine?«
»Edina ugodnost, katero uživam, je, da mi ni treba stati v vrsti in čakati na kruh, kadar pokažem svojo izkaznico. To je vse. Jih je pa veliko, ki niso nikdar držali puške v rokah, pa jim zdaj pravijo bojevniki. Tem poklanjajo vse dobroto in ugodnosti. Navaden delavec pa ne dobi ničesar.«
»Koliko strojev gre dnevno iz tovarne?«
»Osemnajst do dvajset na dan... na papirju. Tako pripovedujejo časopisi. Toda za kaj bi bilo dobro, če bi jih izdelali zares toliko? Stroji so kmalu nerabni in se vračajo nazaj v

tovarno v popravilo. Za popraviljanje starih strojev porabimo več časa kakor pa za izdelovanje novih. Pol delavcev je zdaj na poljih in skušajo vzdrževati traktorje v uporabnem stanju. Pogledajte na tamle tiste, ki so prišli spet v tovarno: Večina jih je komaj enkrat ali dvakrat bila v rabi.«
Pri teh besedah nam je pokazal skupino strojev čisto blizu sebe.
Razložil nam je, v čem so vzroki za to škodo. Vzroki so bili natančno tisti, ki sem jih bil jaz opazil in si jih zapisoval v Elektrazavodu.
»Kako pa to, da je toliko slabega dela in nepazljivosti pri izdelovanju?«
Pripovedoval nam je tudi to. Vzroki so bili znani in preprosti: kakovost so žrtvovali na ljubo količini, razmetavali so z materialom, na katerega niso prav nič pazili, razen tega so si neprestano prizadevali z vsemi močmi, da bi znižali izdelovalne stroške na račun delavca. V tej tovarni je imela — kakor drugod — vso besedo prav tako topla propagandistov, kakršne sem poznal iz Moskve. Ti so uživali posebne prednosti in ugodnosti.
Konec razgovora je delavec še dostavil:
»Rad bi videl, da bi se dobili z mojim tovarišem, ki je vaš rojak, kakor vem.«
Zvečer sem šel k njemu. Stanoval je v nekem mestnem predmestju.
Ko smo vstopili v njegovo revno sobo, se nam je vzdignil nasproti in nas pozdravil človek približno petinštridesetih let. Delavec nam je pokazal, da je po rodu Madžar, da ga je v svetovni vojni zajela ruska vojska in da se je po premirju odločil, da ostane v Rusiji.

Rudolf Valentino in njegovi nasledniki

Hollywoodski filmski direktorji se danes z žalostjo mislijo na izredne uspehe Rudolfa Valentina, ki jim je polnil blagajne, kot še do sedaj noben, še tako slaven filmski igralec. Takoj po njegovi smrti so začeli iskati dvojnike pokojnega Valentina.

Stotine mladih mož je moralo korakati mimo hollywoodskih filmskih močnikov in se pustiti fotografirati, ne da bi vedeli, za kaj gre. Po dolgem iskanju se je tem ljudem posrečilo najti mladenci, ki je bil približno podoben pokojniku in je že večkrat poprej nastopal kot Valentino dvojnik. Tega dvojnika so potem pripravljali, da dostojno prevzame mesto Rudolfa Valentina. Preskrbeli so mu menažerijo in potrebne učitelje; drugega mu ni bilo treba delati, kot čakati, da ga vsemu svetu predstavijo kot drugega Valentina. Mladi mož je dobro živel, kupili so mu krasen bel avtomobil, v katerem je drvel s 120 kilometreko brzino, ter se lepega dne zaletel v drevo in Valentinoval naslednik je bil mrtev.

Usoda drugega dvojnika

Hollywoodski filmski direktorji so razpisali nagrado 5000 dolarjev za onega, ki bi našel novega Rudolfa Valentina. Našli so ga. Pomival je krožnike v neki restavraciji v New Yorku. Včasih je bil študent, potem so mu umrli starši, ostal je

brez denarja in je šel za pomivalca krožnikov.

Odpisalec iz Hollywooda je fantu obetal sijajno bodočnost, fotografiral ga je in se potem odpeljal nazaj v Los Angeles.

Filmski ravnatelj, ki je imel glavno besedo, pa je bil ravno takrat na počitnicah, in ko se je vrnil, je našel fotografijo bodočega naslednika Rudolfa Valentina. Takoj je odletel s posebnim letalom v New York — toda prepozno. Mladi pomivalec krožnikov je skočil iz 17. nadstropja, a šefovo odpovedjo v žepu. Spet je ostal Hollywood brez Valentinoval naslednika.

Št. 3. Jack Dunn

Jack Dunn, 21-letni mladi mož je uspešno debutiral kot partner Sonje Hennic. Tega mladega moža so smatrali za vrednega naslednika Rudolfa

Nomadi v živalskem svetu (Zanimivo poglavje iz prirodoznanosti živalstva)

Izzivajoče se šopiri v izloženem oknu razstavljena kožušina. Zlate črke na lepem papirju nam pojasnjujejo razna imena dragocenih kož: Sealbizam-Electric, Prava pižmovka-sobolja, Seal-skin itd. Malokatera dama ve, da so ta lepa krzna, ta dragocena in toliko cenjena krzna kože najgrših živali, in sicer podgane-pižmovke. Često in prečesto beremo in slišimo o teh gladavcih, ki so poiskali svoje domovanje ob bregovih naših rek, ki pa so danes prava nadloga velikih mest. Ta podgana-pižmovka ni nikakor v Evropi stara žival, saj je prišla v Evropo šele leta 1906, in sicer na Češko. Na gradu Dobruška so jo začeli vzrejevati, kmalu pa se je razširila po vsej Evropi. Danes so jo že precej iztrebili, ker so jo tako trdovratno preganjali. Danes prihajajo kože te živali v veliki meri iz Amerike.

Žuželka potuje

Velike in male živali, žuželke, ptice, sesalci in plazilci, vse to so svojo prvo domovino že spremenile, deloma zato, ker jih je človek preganjal, deloma zaradi svojega selivnega nagona. Eno takih največjih potovanj je naredila drobna peščena bolha, ki je v l. 1872. stopila na severno afriko obalo. Nikdo je ni sprejel, nikdo je ni zapazil, ko je priromala iz Brazilije v Afriko. Samica se je zajedla v človeško telo in v gnojnem prahu nehoti prišla v svojo novo domovino. Južnoameriški gost se je kaj hitro udomčil v svoji novi domovini, ki se mu je kaj hitro priljubila, saj se je v roku 5 let že znašla v Kongu, leta 1884. je bila že v Kamerunu in leta 1898. je zajela že vso Afriko. Danes je že prodrla do Sansibarja.

To strme lovci

V zadnjih letih pa se je lov na živali z lepo kožušino naravnost podesetoril. Ker pa je lov na te živali predrag, so začeli gojiti po raznih farmah te vrste živali. Tako goje že severno ličico in rakuna. Pri nas je rjavi medved že skoro izumrl in danes so lisice, jazbeci, kune naše največje roparice. Kako lovec ves srečen, a obenem ves prestrašen ostrmi, če se mu lovska sreča nasmehe, da zasledí še medveda v naših gozdovih. Kaj šele mora navdati takega lovca, ko zagleda takega rakuna, neke vrste medveda, pred seboj, to je namreč v onih krajih, kjer goje te živali zaradi krzna, n. pr. v sosedni Nemčiji. Zgodi se čisto, da taka žival uide iz svojega vzrejalšča. Preplašeni lovec začuden obstane pred neznano živaljo in ne ve, kaj ima pred seboj.

Iz Kitajske v Labo

Mnogo bolj neprijetno je srečanje z rakovico, ki spada med rake. Velika je do 8 cm. Samec ima na svojih prednjih nogah nekakšen klobučevinast obložek, ki je dal sami živali tudi ime: volnena rakovica. Njena domovina je Kitajska in je komaj dvajset let, odkar je prišla v Severno morje. Gotovo jo je prenesla kakšna ladja, ki so sploh odgovorne za razna taka neprostovoljna preseljevanja raznih takih živali. Ta obogatitev evropske favne je zlasti mnogo vplivala na ribarstvo v vodah, kjer se je naselila. Se ni dobro preteklo 20 let, in že je preromala do 1000 km. Danes jo najdemo že v Labi na Češkem, na Poljskem in v Belgiji. Zanimivo je, da samica odlaga svoja jajčeca ob morski obali in ko se izležejo nove živali, se podajo na pot v sladke vode, v reke. Ko pride zopet čas za odlaganje jajčec, se samice

Valentina. Angažirali so ga za film, ki je predvajal pokojnikovo življenje in v katerem naj bi igral glavno vlogo. Ni bil ravno povsem podoben Valentinoval, toda ženske so trdile, da ima isti šarm, ki ga je imel pokojnik. Jacka Dunna so skrbno čuvali. Ni smel sam voziti avto, imel je svojega šoferja, tudi z aeroplanom se ni smel peljati. Vse nevarnosti so odstranjevali z veliko pazljivostjo.

Pred nekaj tedni pa Jack Dunn zbolel. Prepeljali so ga v bolnišnico. Zdravniki so zmajali z glavo in imeli zaskrbljene obraze. Filmski direktorji so bili pripravljeni plačati vsako ceno, da rešijo mlado življenje. Toda nič ni pomagalo. Zaman so se trudili zdravniki štirinajst dni, da bi Jacku rešili življenje. Transfuzije krvi, najboljši ameriški zdravniki specialisti so z letali prihajali v hollywoodsko bolnišnico, vse zaman.

Jack Dunn je umrl, ko se je njegova mati z letalom peljala na obisk k svojemu sinu.

Tako je umrl tretji naslednik slavnega Rudolfa Valentina. Ali bodo iskali še nadalje novih naslednikov.

Dva, ki odločata o najmočnejši bojni sili v Evropi: angleški vojni minister Hore Belisha in načelnik francoskega generalnega štaba general Gamelin pri razgovorih v Parizu.

Italija začena boj proti Judom

Tajnik italijanske fašistske stranke Starace je včeraj sprejel fašistične vseučiliške profesorje, ki so pod pokroviteljstvom prosvetnega ministra sestavili glavne smernice za fašistično plemenske teorijo ali pa so strankine smernice odobrili.

Tajnik stranke Starace je v navzočnosti ministra za ljudsko kulturo Alfierija izjavil, da je zadovoljen s poročilom vseučiliških profesorjev. Dodal je, da je Mussolini večkrat v svojih govorih in spisih izjavil, da pripada italijanski narod k indoevropski skupini. Zato je bilo italijansko plemo zavarovati pred tujimi vplivi in mešanjem s tujimi plemeni. Plemenski zakoni so zato bili v nekaterih delih imperija že objavljeni. Zidje tvorijo v Italiji že nad tisoč let plemo zase, ki prevladuje nad nekaterimi drugimi plemeni. Znano je, da so vkljub strpnosti fašizma ravno Zidje tihi, ki drugod vodijo vso borbo proti fašizmu in so generalni štabi te borbe sestavljeni iz samih Zidov.

Pravilna razsvetljava.

W. B. Jeats, pesnik in imetnik Nobelove nagrade se je vedno vneto zanimal za insceniranje svojih dram. V gledališču Abbey v Dublinu je bila generalna vaja enega njegovih del in pesnik je menil, da je preslaba razsvetljava. Po daljšem preizkušanju je nastal kratek etik, ki je povzročil požar. Jeats, ki požara ni opazil, je veselo zaklical: »To je prav razsvetljava!« — »Seveda, seveda,« je menil gledališki ravnatelj, »samo malo predraga.«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 28. julija: 12. Koncert baladne glasbe (pl.) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Virtuoz (pl.) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Zelezo v Jugoslaviji (Min. za gozdove in rudnike, Belgrad) — 19.50 Zabavni kotiček — 20. Pripovedke iz dunajskega gozda, Strauss (plošče) — 20.10 Pomen karakterologije za življenje (g. prof. Emil Hrovat) — 20.30 Prenos promenadnega koncerta iz Rogaske Slatine, Dirigent A. Neffat — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Cimermanov kvartet.

Drugi programi

Cetrtek, 28. julija: Belgrad-Zagreb: 20. Arij, 21. Ork. koncert — Praga: 19.25 Pester spored, 20.35 Rimski-Korsakova opera »Nevdno mesto Kiteja« — Varšava: 19.40 Zabav. koncert, 21.10 Vok. koncert, 22. Ork. koncert — Sofija: 19. Vojška godba, 20. Lahka glasba, 21. Nar. glasba, 22. Lahka in plesna glasba — Budimpešta: 20. Izra. 21.15 Cig. orkester, 22.10 Plesna glasba — Trst-Milano: 21. Mascagnijeva opera »Izabela« — Dunaj: 17. Wagnerjeva opera »Rensko zlato«, 21. Vojerna glasba, 22.45 Nočni koncert, 24. Nočna glasba — Berlin: 20.10 Plesni večer — Lipsko: 20.10 Pihala — Frankfurt: Nova nemška in angl. zabav. glasba — Beromünster: 20. Jodlerji in nar. pesmi, 20.50 Opera »Pravljica o carju Sultanu«.

Sloviti ital. kolesarski tekmovalci Bartali, ki bo bržkone zmagal v največji vsakoletni kolesarski dirki na svetu Tour de France.

Kratek življenjepis filmskega igralca Wayne Morrisa — za reklamo seveda. Tak življenjepis, kakor jih prinašajo na pretek ameriški listi, mora prikazovati igralca kot kavalirja (zgoraj), njegovo zadnjo vlogo (v sredi na levi), njegov »civilni« obraz (v sredi na desni), njegovo bivališče v Hollywoodu in tisto, kar ima igralec v svojem zasebnem življenju najrajši. Wayne Morris ima najrajši sladoled, kakor kaže zadnja slička pred hladilnikom. Ameriški listi dosti pišejo o velikem letošnjem filmu tega igralca »Bronasti človek«, čigar vsebina je vzeta z boksarskega življenja in slave.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Pogledu zakonske dvojice Udnejevih se je ponujala zadnja stran ogromnega trikotnega duhovniškega klobuka, ki je bil drzno povezan na nevidno glavo. Pod njim je dolga duhovniška suknja v eni sami brezgubni črti zavijala mladostno telo od vratu do golih rjavih meč. Ena konica klobuka, ki je bil posajen na glavo strmo kakor streha, je stala natančno sredi pleč, ki so prav tako gledala iz suknje, kakor kolmeca iz razcapanih rokavov. Na gledalca je ta pogled učinkoval kakor da se je ubogi Lazar posvetil duhovskemu poklicu.

Ko sta Udnejeva še stala brez besedi pri oknu, sta se onadva na dvorišču krohotala, da je odmevalo od sten.

Gospa Udnejeva je hihitala:

»Kaj misliš, kje je neki tega staknila?«

Mister Udney je odvrnil:

»Naj me zlomek vzame, pokličiva jih gor.«

Skrbno se je namrščil in zavpil:

»Florence!«

Smeh tam spodaj je zamrl. Otroka sta zapazila, da so ju videli. Antonio je začutil skušnjo, da bi planil pokoncu in oddirjal. Toda premagal se je in se obrnil za glasom.

Deklece je zašepetalo:

»Odkrij se, to je mati.«

Fant je potegnil klobuk z glave in ga stisnil pod pazduho, kakor okvir za sliko.

Obraz, ki se je pokazal izpod klobuka, ni bil obraz kaknega duhovnega bitja, marveč fletno obličje angleškega dečka, močno rjav, toda izrazito angleško, o čemer so pričali nežni kosmi plavih las. Spodnji del otrokovega obraza je bil močan in trden, imel je široko čelo in sivosinje oči. Izraz tega obličja je bil oster, toda ne tako, da bi bil neprijeten. Omiljeval ga je pogled, ki je bil obrnjen v daljavo in pa nalahno odprte ustnice, ki so dečkovega obrazu dajale nekaj še ne docela prebujenega, še vedno v snih izgubljenega. Glava je sedela na krepkem vratu. Tesno ukrojena črna suknja z dolgo vrsto gumbov je dajala fantiču videz, da je večji kakor pa je v resnici bil.

Mister Udney se je nehoti zasmeljal in zaklical:

37

»Florence, kar pripelji svojega cerkvenega kneza sem gor na čaj.«

Potem je vprašal ženo:

»Kako le pride tak obraz v Italijo? Livorno je res šaljiv kraj, zdi se mi, da je naš kraj izgubil tu podložnika.«

Ni utegnil nadalje razmišljati, zakaj vstopil je signor Terrini, gizdav mlad slikar, čigar krojač je angleško modo posnemal na italijanski način.

Florence je prišla Antonia za tisto roko, ki ni imela posla s klobukom. Odvedla ga je v knjižnico.

Te knjižnice ni fant nikdar pozabil. Tam so bili beli zastori, ki so se napihivali in upadali v soncu. Videl je rjave usnjene hrčte knjig, videl je pisalnik mr. Udneja, na katerem je bilo polno papirjev, črnilo, posipalnik in črni pečati. V vseh bodočih njegovih časih je bilo dovolj, da je zavohal pečatni vosek, pa se mu je takoj v duši obudil ta pogled.

Gospa Udnejeva je sedela v mehki beli, močno izrezani obleki pri mizi za čaj. Srebro se je lesketalo, lahni srečni glasovi so doneli po sobi, zunaj pa so pošumevali topoli.

S slikarjem so govorili po italijansko in mu Antonia takoj predstavili. Florence je bila neznansko ponosna na svojo osvojitev. Ta je sedela na naslanjaču, jedla malinovo torto in pila šibak čaj. To so bili sami užitki, kakršnih fant ni še nikdar okusil.

Terrini se je sklonil k njemu in dejal:

»Če bi le mogel ujeti ta izraz za moj posnetek mladega Janeza!« Na izvirniku, po katerem je delal posnetek, je pravil, je obraz čisto zabrisan. Tista debelušna neokretnost konec prstov in na hrčtu rok, to je bilo po slikarjevem mnenju tisto, za kar je pri podobah otrok vedno še posebej šlo. Otroci trgovcev so bili Terrinijeva stroka in zanj najboljši, ter stalni vir dohodkov. Takle model! Človek bi ga lahko nešteto krat ponavljal.

Slikar je začel Antonia temeljito izpraševati.

Miss Florence se je vmešala v pogovor in dobila dovoljenje, da lahko ona pripoveduje kako in kaj. Njeno hihitanje med pripovedovanjem je bilo nalezljivo. Kmalu je tudi Antonio govoril kakor bi rožice sadil. Njegovo čudovito narečje iz zastarele toskanščine ter z učenimi, nabuhlimi latinskimi in francoskimi rečenicami, ki jih je vplel v pogovor, je spravljalo družbo v začudenje ter ji povzročalo naravnost kraljevsko zabavo. V ti latovščini je kratke zanimivosti iz svojega življenja kmalu vse povedal.

Mr. Udneja pa je pripovedovanje vse bolj zanimalo. Kramljaj je z Antonijem in se pri tem sprehajal z njim po sobi. Po njegovem je ves ta žarki prizor spet enkrat potrdil njegovo mnenje o prenapeti vzgoji rimskokatoliške duhovščine. Najbrž so kaj takega tudi nune ubijale njegovi hčerki v glavo.

To je bila boleča točka med njim in med ženo. Seveda razen nunske šole še ni bilo noben druge, toda...

Rad bi bil ženi naprej razlagal o tem kočljivem predmetu, toda v sobi je bil še italijanski slikar, ki je tudi spadal k drugi veri. Razen tega je mister Udney postrani pogledal Antonia, pa se mu je znova obudila v duši misel, kako docela angleški je fant na pogled. Njegov sin, če bi kdaj katerega imel, bi bil morda ravno tak.

Miss Udney pa si je pri čaju izmislila čisto na tihem načrtu, kako bo Antonia obdržala tu čez noč. Najprej je svoj predlog povedala samo za poskušnjo. Florence ji je takoj iz vsega srca pritrdila. Presenetilo pa je gospo, da je njena misel tudi konzulu ugajala in je brez težav pritrdil. Tudi signor Terrini je dojel smisel trenutka, kar je bila sploh vedno njegova dobra stran in je narisal Antonia s klobukom na glavi, mr. Udney pa je med tem pisal pismo. Za tem je slikar načrtal očarljivo risbico Florence, kakor da hoče nalahno namigniti, kaj bi se morda s tem dalo vse storiti.

Umetnik je ta list podpisal z zamahovitimi vijugami »Terrini Livorno 1785« in ga podal gospo Udnejevi.

Antonia pa so takoj nato povabili k večerji, ki je pomenila krono tega, tako očitno očarljivega dne.

Mati prednica se je precej vznemirila, ko so ji uro pred večerjem sporočili, da se je Antonio izgubil. Na nevoljo je morala ugotoviti, da se je stara sestra Agata dosti bolj razburjala zaradi fanta, kakor pa zaradi posledic, ki bi jih njegovo izginjenje utegnilo imeti za samostan.

Ko so sestre še enkrat temeljito preiskale vso hišo, je prednica poslala po patra Ksaverija. Soglasno so potem sklenili, da bodo naslednji dan dali Antonia iskati po oblasteh, če ga ne bo. Vendar so se pokazala različna mnenja o tem, kako naj ravnajo z njim naprej. Pater Ksaver je bil za to, da bi fant nadaljeval z učenjem v samostanu, dokler ga ne bi mogli poslati v Rim. Prednica pa ga je hotela dati v uk kakemu poštenemu mojstru.

Zaradi tega je šele po precejšnjem odporu in po dolgem skrbnem premisleku končno popustila patru, toda še to le pod pogojem, da sam osebno prevzame odgovornost za dejanje in nehanje fanta, če bo ostal še nadalje v samostanu.

Tak je bil položaj, ko se je prikazal jezdec mr. Udneja in oddal materi prednici pismo. Naj počaka odgovor, so rekli. Prednica je prebledela: to pismo je potrjevalo njene najhujše domneve. V svojem razburjenju je že videla, kako se podira na njo delo desetletnega truda.

... in izvolite povedati patru Ksaveriju, da se mu priporoča in mu sporočite tudi vest, da smo njegov klobuk pri nas nadvse občudovali...